

עבודת השעה

בראת "אחרי-קדושים"

במוצאי יוה"כ... הישישה, שבאמור מאור עיניה כבר נטל ממנה מפאת זאת לא יכלה עוד לחשב בדיקנות חשבון של שעות, שמעה את הכל וקבלה כי תם צום יום הכפורים. הלכה ונטלה לפיה מעט משקה ואכל והשביעה את נפשה כלאחר הצום בערב.... כזו היתה חרדתו של צדיק זה לנפש אחת מישראל, וכך הפליא בעצמה להחיותה! (שאל אבידו ונדר).

"לא תלין פעלת שכיר אתך עד בקר" (קדושים יט יג) רבי אברהם גלנטי, מגדולי חכמי צפת, בא לפני האר"י ללבקש תקון לנפשו. תחלה לא רצה האר"י להעתיק לו, באמרו: מי אני כי אתן תקון לכבוד תורתו? ברם, ר' אברהם הפציר בו. נסתכל האר"י במצחו ואמר: רואה אני שרשום במצחו שמץ עוון גזל. נדהם ר' אברהם, הלך לביתו אבל ועצוב. פשט את בגדיו, לבש שק ואפר, ישב על הארץ ונתן קולו בבכי והחל לפשפש במעשיו. היה לו לר' אברהם בית מלאכה לאריגה ולטייה. מיד קבץ את כל הפועלים, ובקש מהם לעשות עמו חשבון כמה הוא חייב להם. אמרו לו כלם כאחד, שכל המעות שקבלו ממנו עד כה שורה בהם הברכה, כך שלא היו מחשבים את המעות שנתן להם. אמר ר' אברהם: אכן נודע הדבר, וזה מכשול הגזל שיש בידי, כי לקחתם שכרכם בלא סדר וחשבון, לכן מעתה אם תקבלו עליכם לדקדק עמי בחשבון אפלו בשוה פרוטה מה טוב, ואם לאו לכו לשלום איני רוצה להכנס לנהנום בגלל בית מלאכה זה.

המשיך ר' אברהם: ועתה עלי לתקן מה שעבר, הנה אשים כסף לפניכם, וכל אחד ישל כמה שרוצה, ואחר כך יאמר בלב שלום: "קבלתי כל מה שחייב לי בעל הבית, ואם חייב לי יותר, הריני מוחל לו במחילה גמורה". מיד מחלו לו הפועלים, ואף אחד מהם לא נטל אף פרוטה מן המעות שהיו מנחות על הקרקע. חוץ מאשה זקנה שכפפה עצמה לארץ ונטלה שתי פרוטות. עתה גלה לו האר"י: בגלל אותה אשה שהיתה אורגת ממחית, והיה מגיע לה יותר שכר, ולקחה בשוה כשאר הפועלים, לכן דקדקו עמו משמים, כי לא הגון היה מה שעשה. אולם עתה שתקן משנה זה כבר נמחה שמץ הגזל שהיה רשום במצחו. מכאן נלמד לקח, אם בגלל דבר זה נרשם במצחו של אותו חסיד וקדוש עוון גזל, על אחת כמה וכמה מי שגזל את חברו ממש או מרמוה, בודאי במצחו עוונות רבים וידוע שבבור גזל יורדת הנשמה בגלגול. (מורשת אבות).

כששהה רבי ישראל מסלנט בורשה בקר את האדמו"ר בעל חדושי הרי"מ. כבוד גדול חלק האדמו"ר למחולל תנועת המוסר, ובתם הבקור לזה את האורח עד הרחוב. עד מהרה עשתה לה השמועה על בואו של האורח הגדול כנפים בין חסידיו האדמו"ר. וכשפנה רבי ישראל אל בית הכנסת הסמוך, להתפלל מנחה, המה המקום מחסידים שבאו לקבל את פניו.

"ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אתם האדם וחי בהם אני ה'" (ויקרא יח) מעשה שהיה אצל הגאון הצדיק רבי שמחה בונם ורנר זצ"ל. בשכונה שיסר, הלא היה שכונת "בתי ורנר" בשכונת "מאה שערים" התגוררה ישישה אחת שזכתה והגיעה לגיל מפלג ביותר מאה ושש עשרה שנים. והנה קרב יום הכפורים של אותה שנה. הישישה כבר היתה חלושה ביותר. כמעט כל כוחותיה עזבה. הלכו ושאלו אצל הרופא, האם מתר להניח לה לצום. מהר הרופא לבודק וקבע בצורה החלטית ממש פקוח נפש! אסור בתכלית להניח לה לצום!

שמעה הישישה והגיבה בבטול רב: 104 שנים שאני צמה ביום הכפורים והשנה לא אצום! לא בא בחשבון! אצום כמו תמיד! לא שיד לשנות מאומה! שמע רבי שמחה בונם ורנר והתלבט מה לעשות כאן. הרופא אסר עליה את הצום. הוא אכן ישישה מפלגת בשנים וסכנת פקוח נפש היא ממש בעליל. מצד שני, היא מתנגדת, היא מסרבת לקבל את הכרעת הרופא. ואולי מי יודע, אם תאכל אולי דוקא זה יזיק לה. הגע בנפשך! ישישה כה מפלגת שעברו עליה כדבריה כבר 104 תעניות של יום כפורים כמה זה ישפיע עליה לדעה אם נכריח אותה לאכל! איזו עגמת נפש תהיה לה!...

אבל לבסוף מצא רבי שמחה בונם עצה נפלאה: האשה לא רק ישישה וחלושה היתה אלא גם מאור עיניה כבר נטל ממנה ולא הבחינה אף בין אור לחושך שלח לומר לה: יהי כדברך! את תתעני ביום הכפורים כמנהגך מימים ימימה. לא נטל את הדבר הזה ממך. נרגעה הישישה ומלמלה דברי תורה על כך. ואולם, ביום הכפורים, שעות אחדות בלבד לאחר שהאיר היום, בא רבי שמחה בונם לביתה של הישישה, ביחד עם כמה אנשים צעירים, וביזמתו הוציא אחד מהם שופר ותקע תקיעה, וכל האחרים עמדו וקראו את הקראה: "לשנה הבאה בירושלים", כפי המנהג שתוקעים

הפסרה: "ויהי דבר ה' אלי"

עקבו החסידים אחר הרב המתפלל, ומה רבה היתה פליאתם – ואכזבתם! בראותם כי רבי ישראל מקצר בתפלתו כאחד מפשטי העם, ואינו מאריך בתפלה כדרך גדולי ישראל. משסים את התפלה, חש רבי ישראל בתמיהה העומדת בחלל בית הכנסת, והוא הסביר לחסידים: "ראיתי כי בגללי בטלים אנשים כה רבים ממלאכתם: עוב החיט את מחטו, הסנדלר את מרצעו, הנפח את מפוחו, עובו הכל את עבודתם ובאו לראותני. נמצא, שאם אאריך בתפילתי אגרום הפסד ממון לישראל..." (מעשיהם של צדיקים).

"לא, תגנבו! ולא תכחשו ולא תשקרו, איש בעמיתו" (קדשים י"א) אזהרה לגנוב ממון. אבל "לא תגנבו" שבשטרת הדברות אזהרה לגנוב נפשות (רש"י). כפרי אחד נכנס אל בית המדרש הגדול שבולוז'ין להתפלל בצבור. בתם התפלה נעלם סודרו של האיש ואיננו! חפש הכפרי בכל פנות בית המדרש אך לסדור אין זכר. לפתע נפל מבטו של האיש על ילד קט שישב בקרבת מקום, ולמד מתוך חמט. הילד, ולמלה שלימים נודע כרבי שלמה זלמן מולוז'ין, מתלמידיו המבוקשים של הגאון מוילנה ישב שקט ודומם,

ושלוחו היו עוררה חשד בלב הכפרי. "אתה רואה את הילד הזה?" לחש הכפרי באזני אחד הזקנים מבאי בית המדרש. "הוא נראה חשוד בעיני. בודאי הוא שגנב את סדורי". הזקן, שהכיר את ולמלה הקטן כילד שנועד לגדלות, קמט מצחו בזעף ונזף בכפרי: "ש...ש... הילד הזה הנו ילד פלאים, שעליו נאותנו וממנו תקוננו, ואתה חושד בו שעבר על לא תגנבו! חלילה לך לחשוד בזה! בטרם הספיק הכפרי להגיב, פלח את חלל בית המדרש קול ילדו צלול: "אלו אמנם גנבתי את סדורו של האיש, גם אז לא הייתי עובר על לא תגנבו!" בינתים נקבצו ובאו למקום כל המתפללים, והם זקפו גבותיהם בפליאה. למה פנתו של ולמלה הקטן? כיצד יתכן לקחת סדור של הזולת בלי לעבר על אסור גנבה? עודם משתאים, ושוב נשמע קולו של הילד: "אסור גנבה נזכר בתורה: בעשרת הדברות שם נאמר 'לא תגנב', ובפרשת קדושים שבחמש ויקרא, שם כתוב 'לא תגנבו'. ומפרש רש"י, שבפעם הראשונה פנת הפסוק לגנוב נפשות, ואלו בפעם השנייה הכונה היא לגנוב ממון. ואם כך, בגנבת ספר או כל חפץ אחר", סים הילד, "עוברים על 'לא תגנבו' ולא על 'לא תגנבו'..." (מעשיהם של צדיקים)

סיפור בהמשכים

"חטא אחד פחות" חלק ב.

מצור: שמו של שמעון-ליב נודע לשמצה בעיר וילנה. האיש ירד מדרך הישר ופרק מעליו על תורה ומצוות. מיום ליום נודע על עוד ממעלליו. העיר כלה הזדעזעה כאשר עבר עברה חמורה ומלעגת ביותר. הצבור נחלק בתגובתו. היו שזכרו את ימיו הטובים ונדו בראשם בעצב... **המשך:** בהיותו חובב ציד, חפץ מאוד לצוד את הדב, ולהציג את פרותו בגאון לעיני האצילים והשרים. "מזג-האזיר היה קר וסוער, אך הוא היה נחוש לצאת בעקבות הדב. בטוח היה בעצמו ובהכרתו את היער. הוא נכנס בין העצים והחל לחפש אחר הדב. "לפתע הבחין בדב והחל לדלק אחריו. שוב ושוב חמק הדב ממנו, מתוך מנסה למעבה היער, והמלך בעקבותיו. הלילה החל לרדת, סופת שלגים השתוללה, ושלג כבד כסה את היער. כאשר סוף-סוף החליט המלך לשוב על עקבותיו קלט כי אין לו שום משג כיצד מוצאים את הדרך החוצה. "המלך נסה ללכת בין עצי היער, בתקווה למצא שביל מוכר, אך לשווא. הלילה ירד, והמלך בלה אותו בין העצים, רועד מקר וחורד מפני חיות הטרף. "הבקר עלה ושוב נסה המלך לחזור לדרך המלך, אך לא מצא את הנתיב. יאוש השתלט עליו. הוא חש שפחותיו אוזלים. פתאום שמע קול קורא: 'מי שם?!' 'אני!', השיב אלכסנדר בקול רפה, אך בגאון שצדן לא עזבה אותו. "המציל היה סוחר יהודי שעשה את דרכו ביער והבחין בדמותו של האיש התועה. הוא לא ידע את זהות האיש שהציל, אך דאג לו במסירות. הוא הביאו אל ביתו, חמם את גופו, השביעו במאכל והרווהו במשקה. כאשר הגיעה העת להפריד, שאלו אלכסנדר כיצד יוכל להודות לו, והסוחר ענה כי עשה זאת שלא על-מנת לקבל פרס. "כמה ימים לאחר מכן התקבלה בבית הסוחר הזמנה מלכותית להשתתף בערב מיוחד בארמון המלוכה. לבש הסוחר את מיטב בגדיו ובא אל הארמון. עם הגעתו למקום זכה לכבוד הגדול ביותר שחלק המלך מעודו לאדם כלשהו. המלך הושיב את היהודי לידו, וספר באזני כל המסבים כמה הוא חייב תודה לאיש הזה, שהציל את חייו. הוא העניק לו מתנות רבות והשתדל בכל דרך להקט לו את התענוג הגדול ביותר שרק אפשר. הרבי סים את ספורו, והישר מבט אל זקני החסידים. הללו אמצו את מוחם בנסיון להבין את פשר הספור, ותלו ברבי עינים בצפייה. חנך הרבי ואמר: "שוו בגנפכם את הכבוד והענג הגדול שחווה אותו סוחר. דעו, כי כל זה אינו מגיע לאחד מאלף אלפי-אלפים מגדל התענוג הנגרים לרבנו-של-עולם! כשאתם מקרבים את היהודי האמלל הזה, ובזכות הקרוב שלכם הוא עושה עברה אחת פחות!..." האם תרצו למנע את התענוג הזה ואת נחת-הרוח הגדולה הזו מהקדוש-ברוך-הוא?!" **סוף!**

פינת ההלכות

ע"פ ילקוט יוסף
כרך ה.

"שחרית ומנחה בראש חודש" (סימן תי"ז)

ה. אם עדין לא עבר זמן תפלת שחרית, וחוזר להתפלל אותה אחר תפלת מוסף, טוב ונכון לחזור ולהניח תפילין, וראה לעיל סימן קז. [ילקוט יוסף שבת כרך ה' עמוד תיא]

ו. מי ששכח לומר יעלה ויבוא בראש חודש או בחל המועד, והתחיל מודים, ובאמצע נזכר שלא אמר יעלה ויבוא ופסק וחזר לומר יעלה ויבוא בלא חתימת ברכת המחזיר שכינתו ליצונו, והמשיך באמירת מודים, חייב לחזור לרצה ולומר שוב יעלה ויבוא עם חתימת המחזיר שכינתו ליצונו, שדינו כמי שדלג ברכת רצה. ואם סים את כל תפלת שמונה עשרה, יחזור להתפלל בתנאי של נדרה, וקדם שיחזור יאמר שאם הוא חייב להתפלל, תהיה תפלה זו לחובה, ואם לאו תהיה התפלה לנדרה. [ביע אמר חלק א' סימן ח אות ו'. ביע אמר חלק ח' סימן מ].

ז. הדבר פשוט שמי ששכח לומר יעלה ויבוא בראש חודש, אינו רשאי לחזור ולהתפלל מפסוקי דזמרה, אלא יחזור רק על תפלת שמונה עשרה. [יחיד דעת חלק ג' סימן ג' בהערה].

עלון זה לעילוי נשמת!

יגאל יונסב בן שושנה	ברוך עובדיה בן שרה
שלום בן משה	שרה בת סלמה
שלום בן אברהם	אסתר בת חנה
יחזקאל אליהו בן סמרה	ציון עובדיה בן רחל
יעקב לקס בן אסתר	נעמי לקס בת אסתר
רבקה בת כאוגו וחנוניה	רחל עובדיה בת אסתר
אברהם דמתי בן אסתר	שלמה בן אליהו ושרה
יוסף צברי בן אהרון	דוד שורמון בן חוה

ת.צ.צ.ב.ה.

עורך ומגיש: שלום ע.

המעוניינים לקבל את העלון למייל בתפוצה שבועית:
יש לשלוח הודעה לאימייל: avodat.ase@gmail.com
כמו כן ניתן להוריד את העלון באתרי "לדעת" ו"דרשו" ועוד...